

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 1. vinotoka 1866.

List 24.

Prestave naj lepših himen sv. cerkve.*)

Poslovenuje J. Bilec.

Nedolžnim otročičem,
mučencem.**)

Zasliši trinog, trese se,
Da se rodil je kraljev kralj,
Ki vladal bode Izrael
Na dvoru kralja Davida.

Mučencev rože, blagor Vam!
Ki v zori zgodnji vmoril vas
Je preganjavec Kristusov,
Ko berstke mlade rož vihar.

Divjá razkačen, zakriči:
„Naslednik pride, preč smo mi,
Na noge rabelj, meč v rokó,
S kervjó napolni zibelke!“ —

Daritev perva Jezusa,
Zaklana nježna čedica,
Ti pod oltarjem se igraš
Zdaj z vencem, z vejco oljkino!

Čemu je strašno djanje to?
Čemu Herod prelivaž kri?
Izmed otrók umórjenih
Sam Kristus zdrav ohranjen je.

O Jezus, bodi slava Ti,
Ki se iz Dvice si rodil;
Z Očetom, z Duhom blaženim
Na večne čase večnosti.

Amen.

O svetih treh kraljih.***)

Kaj straši grozni te Herod,
Da prišel kralješ je Gospod?
Ne jemlje kron posvetnih ti,
Ki krone rajske nam deli.

V studenca čistega vodó,
Stopilo Jagnje je krotkó:
Greh, ki ga on ni storil sam,
Izmil je s kerstom Jezus nam.

So modri šli za zvezdo tje,
Tje, kamor jih peljala je.
Luč svitlo z lučjo iščejo,
Z darini Bogá spoznavajo.

Glej, nove tukaj so moči:
Se voda bistra rudeči:
Povelje, vino naj cedi,
Berž vir studenca spremeni.

Naj slava, Jezus, Ti doni,
Ki se prikazal modrim si;
Z Očetom, z Duhom hvali naj
Te jezik naš na vekomaj!

Amen.

II.

O mesto, med velikimi
Naj večje, ker je dano ti
Odrešenika iz nebá
Roditi vélovečnega.

Pokaže svitla zvezda se,
Bolj zala, kakor solnčice,
Da zvó po njih človeški rod,
Da prišel v mesu je Gospod.

Ko modri ga zagledajo,
Iztočne dare mu dajo
Kleče pred njim: z molitvijo
Kadilo, miro in zlató.

Da Bog in kralj je, kázeta
Kadilo in zaklad zlatá;
Mazilo mire pa učí:
Človeku grob odpert stoji.

Naj slava, Jezus, Ti doni,
Ki se prikazal modrim si!
Z Očetom, z Duhom hvali naj
Te jezik naš na vekomaj. —

Preganjani sv. Oče Pij IX

in njegovo deželsko poglavarstvo.

Sedaj se mnogo govori in vgiba, kaj bi storili sv. Oče, ako Napoleon svojo vojašino iz Rima pokliče in bi laški „udmaniči“ ali „uzmaniči“ se to mervico papeževega posestva pogoltnili. Francoski list „Monde“ meni, da je mogoče, da bi se sedež sv. Očeta v kakem nasilstvu preselil na Malto. Zakaj na Malto, ta angleški otok? „Monde“ pravi: „Malta je italijanska zemlja, blizu Italije, z nje bi mogel biti papež v zvezi z vesoljnim svetom . . . Ker na Angleškem ni sredičnate ali centralizane uprave ali vladbe, bi to začasno stanovanje papeževo na Malti nikakoršne pomote ne delalo v angleškem posestvu . . . Pij IX bi bil ondi prostejši kot ne vem kje, ker angleško gospostvo ni osnovano na načelu cesarizma, temuč je le nekako višji gospodovavstvo . . . Na gostoljubnem griču otoka Malte bi mogel tedaj Pij IX čakati, dokler se ne uležejo viharji in valovi.“

Ker se pa zastran svetne oblasti papeževe dandanašnji toliko govori, poslušajmo kaj pravi o tem eden velikih avstrijskih dnevnikov. Pod napisom: „papež deželski vladar“ po kratkem vvodu nadaljuje tako-le:

Res da papeži niso bili vselej poglavarji svetne deržave. Niso bili v prvih keršanskih stoletjih; pa je vendar obhajala cerkev svoje najslavnejše zmage, premagala je rimsko in greško paganstvo in zmagala je v duhovnem boji ves tadanji omikani svet, ki duhovno ni bil zadej za našim. To vse je keršanstvo zverševalo v tistih časih, ko je cerkev pribežališe imela le pri posameznih ljudéh in ni imela druge moči kakor ljubezen, kakoršne do tistih dob svet ni vidil, in pa navdušenje za sveto vero pri posameznih kristjanih. Ob enakih razmerah se je tudi pozneje v cerkvi kaj enacega vidilo. Mučenilstvo in neugasljiva ljubezen sta vira njene nepremagljive moči; bolj pa ko so preganjani cerkev in njeni udje, toliko bogatejši ta vira tečeta, toliko lepši se svetita, toliko večji moč imata. Torej se pa na svetu tako godi, da ta čas, kadar se pesvetno ljudstvo proč

*) Udmanci je strahovit razbojnik na Hervaškem, koder sedanjó dobo kraje, skubi in pleni.

*) V pesmi „Jesu redemptor“ se je vrinila v zadnjem stavku gerda pomota. Namesto „ki se iz re ve si rodil,“ naj se popravi: „ki se iz de ve si rodil,“ (qui natus es de virgine.)

**) V breviarju je ta himna v dve mali razdeljena, kakor več družih. Po moji misli je pa le ena, ktere polovico cerkev v juternicah, polovico pa v hvalnicah poje, zatorej jo bravecem dajem združeno. — Prestavljaavec.

**) Znano je, da sv. cerkev ta dan tri dogodbe praznuje: Jezusovo razglasenje po ss. 3 modrih, njegov kerst v Jordanu in prvi čudež v galilejski Kani, zatorej pesem vse troje opeva. Prestavljaavec.

obrača od keršanske resnice, in ko vera na videz že zginja, preganjanje nastane, katero jo zopet očisti in vterdi. Mogoče je, da se blizu nas razširi preganjanje kristjanov; čisto brez njega ni nikoli v Evropi, to nam kažejo dogodbe v ruski Poloniji. Nasilstvo, katero imajo na Laškem preterpeti sv. Oče ter naj bolj spoštovani škofje in duhovni redovi, to je le začetek. S tem, da bi papeža pahnili s prestola, bi se to nasilstvo nadaljevalo in začelo bi se preganjanje, katero bi segalo tudi po družih evropskih deželah. Kaj bi iz tega izviralo za sveto cerkev, se ne more naprej viditi. Potov Božje previdnosti človek ne razume.

Odpad gnjilih udov, kriva vera, začasni prestanek cerkvene vlade, — to vse je mogoče. Cerkev bi se vkljub vsemu temu ne poderla, temuč poslednjič bi iz pregajanja v kateri koli podobi, dobivala novih moči; vnovič bi si pridobila zbegane duše in posvetne serca, in ti bi ji zopet pomagali spolnovati njen poklic, ki obsega vesoljno človeštvo.

Ni pa mogoče, da bi vera ostala le pri posameznem človeku; kedar se ljudje spreobrnejo, morajo tudi po veri vravnati svoje družinsko življenje, državno in mednarodno pravo, in to se bo vselej zgodilo. Ravno to pa zahteva, da papež ne more biti podložen deželjski oblasti. S keršanskimi poglavarji mora občevati kakor poglavar. Ne po lastnem prizadevanji in tudi ne po človeški oblasti, temuč kakor samo po sebi se je začela deželjska oblast papežev ta čas, ko so kristjani po splošnem prepričanju spoznavati začeli, da imajo deželjske reči v keršanskem pomenu vravnati. Od tega smo pa še daleč; keršanstvo je še premalo razširjeno; pa tudi po keršanskem svetu se to še ne spolnuje.

Tisoč let je preteklo, da je Evropa začela v keršanskih deržavah mednarodno pravo po keršansko vravnati. Ravno zato pa tudi Evropa v občni zgodovini zvoncec nosi. Toda koliko še manjka, preden se keršanski red po vesoljnem svetu splošnje vstani in vresniči! Je pa vendar namen občne zgodovine, in prigodki, ki se nam motajo pred očmi, so pomočki, dasiravno nam nerazumljivi, kateri pripravljajo ta namen.

Poldrugi tisoč let je spoštovala Evropa deželno oblast papežev. Godilo se je to, ker keršansko prepričanje in resnica, je vladalo v evropskem deržavnem redu in je zopet vterjevalo evropske deržave. Nova učnost se je pa naveličala tega pohlevnega jarma, v svoji ošabni kratkovidnosti misli, da keršanstva več treba ni. Ta učnost misli s tem napredovati, da nič ne veruje, in hoče izpahiti vse kar je keršanskega. V tej reči si je pa, dasiravno še množica tega ne razume, čisto navskriž misel z vernim ljudstvom. Brez kervavega boja se ne more ljudem vzeti, kar jim je naj dražje. Po tem je očitno, da ta učnost noče spoznati papeža za deželjskega vladarja, in sv. Očeta bi rada s prestola pahnila. To pa naj bolj zato, ker bi se z njegovim padcem kakor z vezjo v oboku poderlo vse, kar je keršanskega v evropskih deržavah. Ko bi tej (frajmavarski) stranki, ktera je dalje razširjena in z zavednostjo keršanstvu nasprotuje, kaj takega obveljalo, bi bil ta prigodek veliko bolj rezen v svojih nasledkih, kakor nasilstvo pervega Napoleona do papeže Pija VII; kajti cela Evropa ga je zavoljo tega sovražila. Kdor koli kaj k temu pripomore, potegne z rovarstvom, ki je keršanstvu nasprotno in hodi po stopinjah rovarstva, ali ga pa ono seboj dervi. Karkoli imajo deržave še keršanskega in v čimur koli se v pravem in pravnem oziru še loči naš svet od predkeršanske, ajdovske omike, vse to bodo napadali ljudje te (Antikristove) učnosti. Omahovanje sem ter tje bo pa poslednjič nehalo, in vnel se bo določiven boj, kterege se nihče ne bo mogel ogniti. Ze sedaj, ko se v Evropi (hudobneži) pripravljajo, da

bi papežu deželno oblast vzeli, vidimo, da pest močnejšega vlada namesto mednarodne pravice; kakošna bo pa potem, če se to hudodelstvo dopolni?

Ko bi te načela nadvladale, si Avstrije kar misliti ne moremo; tedaj tudi nihče v leni samopašnosti reči ne more: „kaj mi je mar, če pade papežev prestol, Avstrija ima sedaj druge skerbi?“ Skušnja bi nas učila, da ne bo ga miru več, ako se podstava podere, na katero je mir naslonjen in na katero je tudi Avstrija postavljena.

Piji IX mirnega očesa gleda v grozečo nevarnost, ker ozira se le na nebeško kraljestvo. Kdor ima pa serce navezano na zemeljske dobrrote, česiravno so blage, kakor mir, na vživanje duhovne omike, družinsko srečo, domovino, — ta bo pa gotovo zadet, ako se razdere, kar je bilo sedaj krona evropskih naprav in je z njimi v naj tesnejši zvezi; to pa je: popolnoma prostost ali neodvisnost sv. Očeta od vsake druge deželjske oblasti. (Vtld.)

Tri mesce na Jutrovem.

VI.

(Kaj se vidi od Ramle do Jeruzalema. — Emmoas in Emavs. — Dizma in sv. Deržina. — Grob Samsonov. — Jopov vodnjak. — Kako je razbojnik Abu-Goš prišel v kleše; — Kirjat-Jearim in skrinja zaveze. — Cerkev sv. Jeremija. — Oo. frančiškani mučenci v peči. — Modin in Makabejci. — Emavs. — Hadrijan popotnik, njegova olika in njegova bela puja, ter judovsko rogovilstvo. — Terebinška dolina in mesto, kjer je bil Golijat končan. — Čez hribe in doline — poslednjič v Jeruzalem. — Perva pot v Božji grob in „Te Deum.“ — Sprejetje v avstrijskem hospicu, zahvala in splošnje veselje.)

Kdor ljubi zemljopisje in starinstvo, utegne med potjo iz Ramle proti Jeruzalemu oprezvati zlasti na: Berije, Kebáb, Emmoas, Latrun, Jopov vodnjak, Vadi-Ali, Abu-Goš, Kustul, Kolonije.

Od Ramle se gre najprej po ravnini, katero sem ter tje namaka kak potoček in ji daje nekoliko rodovitnosti. Kako poldrugo uro od Ramle ob desni tedaj je nova vas Berije (Berrieh, to je, pušava). Na obrežji nizkega homca kake pol ure delj ob levi je z mejo kaktov obdana revna vas Kebáb. Od tod na desno, kake pol ure od poti, se vidijo podertine arabske vasi Emmoas. To je nekdanji Emavs, imeniten zavoljo zmage Juda Makabejca zoper Sirijane (1. Mak. 4, 3 id.); ne sme se pa zamenjati z unim Emavsom, 60 stadij od Jeruzalema, kjer se je bil Kristus dvema učencema prikazal. — Tri ure od Ramle, precej ko se začne iti v judovske hribe, je na severu že čez 20 lét zapušena vas Latrun, „Vicus latronum“, to je, terg ali vas razbojnikov. Tukaj je neki imel svojo razbojniško jamo tisti desni razbojnik, ki se je bil na križu spreobrnul. Izročilo to-le pripoveduje:

Neki dan je sveta Deržina ob svojem begu v Egipt tankaj memo šla. Dizma z drugim razbojnikom jih ustavi, da bi jih za denar skubil. Bil je pa Dizma tako silno ginjen od lepote božjega Detetka, da ga je branil zoper divjačnost svojega tovarša. Temu dobremu delu se ima zahvaliti za milost, da se je spreobrnul o trenutku svoje smerti na križu, ko je pa drugi razbojnik umrl v nepokornosti do konca. — Križanki so tukaj postavili oštro ali terdnjavo, ki je gospodovala nad vhomom v dolino. Ob kraju ceste se neki še vidijo pragi v skalo vsekanih vrát, na kar pa, kolikor se spominim, nas nihče ni opomnil, ko smo memo šli. — Na desno v stran ceste tukaj ima biti grob Samsonov, kakor piše Saintine, od kterege pa ni nobene sledi več. Pokopan je po sv. pismu med vasema Tsora in Eštoal; in res ste četert ure od ondod vasi Sura Eštije, ki ste očitno z unima ene in ravno tiste koranine. — Pol ure dalje je ob poti Jopov vodnjak,

(Biar Ejjub), da ga bode vedil poiskati, kdor bi tje popotval, zakaj tudi na to, kakor na marsikaj drugega nas popotnikov, saj kolikor jaz vém, nihče ni opomnil. Tukaj je na pol poti med Jafó in Jeruzalemom. Kakošen pa je vodnjak? Dvé okrogli jami, z neobdelanim kamenjem obrobjeni, s kalno mlakužo napolnjeni. Mislin meni, da je to studenec Nephtoa (Josve 15, 9. in 18, 15.)

V kacic treh četrtih ure gredé po kamniti poti ster-mine Vadi-Ali se pride na odprt kraj med lepo zeleno drevje. Tukaj se imenuje „pri drevesu Imam-Ali“ in je prav pripraven kraj za južino in počitek. Tudi mi smo obedovali v tem kraju, kakor sem v poprejšnjem oddelku omenil. — Gre se dalje mem revne vasi Šarris. Še celo uro derži steza po dolinčastih višavah, preden se zavije čez hrib, kjer je unstran vas Abu-Goš. Tako se imenuje ta vas po razbojnskem šejhu, ki je bil pred več kot 20 leti s svojimi podložniki vred strah in groza vse na okrog. Zdaj je pot varna, kakor pravijo; vender me je bilo nekako groza, ko smo šli mem tega kraja in sem ravno v Vernetu bral, kako je Abu-Goš tukaj gospodaril, dokler ga niso po zvijači v Carigrad zvalili, od koder ga ni bilo več nazaj. Turska vlada namreč ni nikakor mogla sicer majhne pešice teh prederznih tolovajev ugnati. Poslednjič si izmisli in postavi Abu-Goša za pašata v bližnjem Jeruzalemu. Razbojniku se to kaj moško zdi in začne ves drugač biti, ker nadja se še višji časti. V svoji slepi nadi gre na poklic v Carigrad, kjer se je pa vjel kakor vrabec v mrežo. Nekteri pravijo, da so ga tam ob glavo djali, nekteri pa, da še živi v terdnjavi v Vidinu. Mlaji Abu-Goš, sin unega siloviteža, ima svoje ljudi v redu in strahu, ter se popotniku ni bati. Za naj manjši napad ali rop mu je vsa okolica odgovorna. S težko globo kaznuje vse vasi in gospodarje svoje okrajine, da s tem napadane in oropane dostojno odškodva. (Gl. Verne str. 70.) Ta vas, ob lepem berdu na desni, ima v zgodovini veliko znamenitost. Imenuje se po svojem pravem imenu El-Karije ali Karijet-el-Aneb, to je, vas grozdja. In to po pravici. Tukaj namreč se pričinja rodovitna dolina z oljkami, smokvami in vinsko tertó. Zedinjajo se pisavci, da tukaj je bil judovski Kirjat-Jearim ali Kirjat-Baala, kjer je bila skrinja zaveze skoz dvajset let v hiši Aminadabovi (Josv. 15, 9 in I. Kralj 7, 1). Kaj lepo se zлага, kakor je pisano: „Nesli so skrinjo Gospodovo v Aminadabovo hišo v Gabao.“ „Gabao“ pomeni berdo ali grič, na kakoršnem ravno stoji Karije.

Spomina vredna je tukaj cerkev sv. Jeremija, zidana od križankov, ki je pa zdaj spremenjena v konjski hlev. Vse ozidje je še dobro ohranjeno, zidanje je v gotiškem slogu s 3 ladijami, okna imajo romansko podobo, po zidu se vidijo še stare slikarije na presno. Kakor so pa Abu-Goši delali s keršanskimi svetostmi, tako so počenjali s keršankimi ljudmi. Eden njih sprednikov je bil pred nekaj več ko poldrugi sto leti dal več očetov frančiškanov v svoji fanatiški grozovitosti v peč zapreti in z ognjem zadušiti.

Kake pol ure naprej se vidi na desni zvišeni strani hribeč, na ktere ga verhungu je bil Modin, domovina Makabejcev (1. Mak. 13, 25.) Tukaj je bilo zalo pokopališče teh junakov, dosti visoko, da so ga mogli mornarji celo z morja viditi. Od tod so Makabejci darove pošiljali v Jeruzalem, da naj se za umrlih duše moli. Ob času Evzebijia Cesarejskega in sv. Jeronima je ta imenitni pokopni spominek še stal; zdaj ni nobenega ostanka več: „Etiam periere ruinae.“ (Saintine.)

Skorej v obliči popotniku proti jutru se vidi dalje na hribu revna vas Kustul, popačena beseda iz latinskega „Castellum.“ Ta kastel ali grad je bil sozidal cesar Vespazijan, da je ondi imel rimsko posado. Ta kraj

smo bili prišli pozneje tudi iz Jeruzalema gledat, in sicer ravno velikonočni ponedeljek: zakaj ravno tukaj je bil tisti Emavs, kjer se je bil Jezus učencema prikazal. (Luk. 24, 13.) Vidijo se še tudi podertine cerkve, ki je bila pozneje sv. Kleofu zidana. Toda to pride na versto o drugi priliki. —

Skoz pol ure dolgo dolino se gre dalje mem dobrega studenca in revne vasi Kolonije ob levici, ki ima ime od nekdanje rimske naselbe cesarja Adrijana. Znano je, da Adrijan ali Hadrijan je veliko popotval po svojem cesarstvu ter sam se prepričal, kaj je kje potrebnega. Za Rimljane je veliko dobrega storil, ker pospeševal je zlasti učenosti. Za kristjane pa je bilo pod njim 4. preganjanje in na poslednje je žugal pravi Domicijan biti: pokosila pa ga je smert l. 138. Jude je dražil s terdobo in neusmiljenim zasramovanjem k rogovilstvu (dal je n. pr. nad jeruzalemskimi vrati postaviti svinjo iz belega marmeljna). Ko se je pa rovarstvo pod Bar-Kekab-om res vnelo, ga je s kervavo ojstrostjo zaterl in Judejo v pušavo spremlil. To je neveraska „olika in humanitét“, kakoršno svet tudi dandanašnji čišla, ker oliko sv. vere premalo pozná in le „na meso seje, od česar se pa žanje poguba“, in ne blaženost. — Preden se gre čez neki most, se vidijo obilne podertine cerkve, ki nekteri menijo, da je zidana na mestu, kjer je bil David končal Golijata velikana. Dolina tukajšnja pa je dolina terebinška. Iz potoka, ki pa sedanji čas le ob dežji teče, je bil menda David pobral petero kamničev za svojo fračo. Veliko družih znamenitost se je godilo in veršilo po tej dolini.

Misli si popotnik, da bo vender enkrat že konec teh hribecev in dolin; pa še le ni. Še nekaj višav in nižav je bilo treba prekoračiti. Vse je že trudno, živina in ljudje. Na vse zadnje gremo še kake pol ure čez prave groblje, — zmiraj na kviško. Že klečé sprednji na verhu pri nekem ozidji, molijo in pobožno tje čez gledajo, ko so drugi še med skalovjem. Ko jaz, dasi ravno ne poslednji, na verh pridem, so se bili drugi že osópli, obojna vodnika avstrijskega sprejmiša, ki sta bila z dvema kavasoma vred precej deleč naproti prijezdila, sta bila že dopovedala, kar se je za trenutek vediti in viditi dalo, — torej je bilo hitro treba dalje kobacati in nisem imel časa opazovati, kakošni vtisljeji so se o prvem pogledu v mojem sercu utrinjali. Naravnost prčk čez mesto se vidi na uni strani Oljska gora, pa takrat je še nisem poznal. Nekako o poli štirih je bilo, ko smo zagledali mesto s homea.

Naj perva pot je bila skoz jafiške vrata v cerkev Božjega groba, kamor smo dospeli okoli štirih. V prvo sem z romarji vred poljubil kamen maziljenja, ki je blizu velikih vrat, in potem sem imel srečo, kar precej skoz angelsko kapelico priti v grob Gospodov. Ne vém prav, kakošni občutki so me obhajali. Molili smo nekoliko. Vidil sem nektare, ki so točili gorke solze. „Te Deum“ smo opravili in se podali v avstrijsko romarsko hišo, kjer smo bili 4 tedne kakor doma.

V majhni lični kapelici, kjer je v altariji podoba sv. Deržine ter beg v Egipt, smo zopet opravili zahvalno pesem. Gospod dr. Čoke, prvi vodja, nam je v éverstem nagovoru načertal romarske dolžnosti, omenil, da je romanje v Jeruzalem brez vsacega pomislika ena naj večih milest, da tukaj studenec dobrot posebno teče, da se zajema iz vira samega itd. Razdeljene so bile nam sobe; trije Slovenci gosp. Verlič, g. Šranc in jaz in pa Parec g. Albrecht smo dobili naj večí prav lepo stanovanje, kjer sta bila tudi poprejšnje leto gg. Slovenca iz Štajerskega. Večerjali smo vsi skupaj prav dobro, rumeno jeruzalemsko vino pili, in bili smo kaj dobre volje, kakor le malokrat v življenji.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. 22. p. m. so podelili mil. škof v svoji domači kapeli dijakonat frančiškane Br. Evgeniju Heglerju Ljubljančanu; mašnikovo posvečenje pa g. Karolu Kurentu, kateri je precej v nedeljo 23. p. m., prvo sv. mašo slovesno opravil v cerkvi čč. gg. Uršulinaric. Sorodovinci, dobrotniki in prijatli so imeli potem prav čedno pogostovanje po mestnjanski šegi v sploh znani in spoštovani g. Ulmanovi hiši. Bog daj vsem novim mašnikom gorečnost, serčnost in stanovitnost.

— Krepko je stopila na noge slovenska Matica letos ter poslala svojim družnikom štiri knjige za l. 1865: a) Zgodovino slovenskega naroda, b) Vojvodstvo (bolje morebiti Vojvodina) Kranjsko in c) Vojvodstvo Koroško v zemljepisnem, statističnem in zgodovinskem spregledu, ter d) Narodni Koledar za l. 1867 in letopis Matice slov. — V sredo je imel Matični odbor 4. sejo, v kateri sta se sprejela dva rokopisa: „Štirje letni časi“ po Rossmäslerji predelal prof. Tušek, in „Mineralogija“ po šolski knjigi spisal prof. Erjavec. Po tem takem utegnejo dobiti Maticarji za l. 1866 spet tri knjige, te dve in koledar z letopisom vred. Profes. Žepič je spisal latinsko čitanko za prve gimnazijske učence, ktera se je dala trem gospodom v pregled in presojo. Slišati je, da ima prof. Ladislav kmali dodelano latinsko slovnico v slov. jeziku, ktere je pač živo treba, da bi se učili slovenski učenci latinščine iz domačega maternega jezika, ne pa se mučili s tujim. — Poženčanov spis Popotvanje na Špicbergen (Ostrovid?) ali Utopljenci“ se zastonj prepusti po nasvetu Mohorjevi družbi, da ga blagovolj spraviti na dan; iz spisa „Sled Slovencev“ pa naj se posamezni deli porabijo v Koledarji. V četrtek pa se je obhajal drugi veliki zbor, zjutraj v stolnici cerkvi s sv. mašo, ktero so služili g. stolni prošt, zvečer pa s slovesno besedo v čitavnici. Sošlo se je bilo blizu 70 ugov in slovečih rodoljubov iz vseh krajev slovenskih. Bili so pri tej slovesnosti s Koroškega g. Einšpieler, z Goriškega gg. posl. Černe, dr. Tonkli, prof. Marušič itd., iz Štajarskega gg. dr. Vlaga, dr. Vošnjak, dr. Prelog, D. Terstenjak, iz Hrovaškega prof. Macun, in večji del vsi odborniki, domači in vnanji. Po predsednikovem ogovoru je bral tajnik sporočilo o delavnosti sl. Matice in razgovarjali so se potlej o računu in proračunu, zlasti o tem, ali naj se vprihodnje tajnik plačuje ali le obdaruje, kakor se je zgodilo v poslednji odborovi seji. Volili so se nekteri odborniki, in razodela se je želja, da se pravila o svojem času nekoliko spremenijo in popravijo. Upajmo, da kar se je sklenilo, bo tudi v duhovni prid in blagor slovenskemu narodu.

—r—

— Kakor v Ljubljani, se tudi v Kranju in v Novomestu prično šole še le 3. novembra, in tudi iz drugih mest se bere, da se nekatere prično sredi tega, nekatere pa v začetku prihodnjega mesca.

— (Poslano.) „Národní napevi,“ tako se glasi naslov novega zvezka družinskih pesem ranjc. Riharja, kateri je prišel zdaj na svetlo. Ta zvezek naj bo vsem slovenskim pevskim družbam slavnih čitavnic, in sploh vsemu národnemu pevstvu posebno priporočen, v katerem se res lepi napevi nahajajo, n. p. „Noč na blejskem jezeru, Delopust, V logu domačem, Pesem mlaticev“ itd. Petnajsterim tem napevom že samo ime pokojnega Riharja pričevalo daje. Dobiva se ta zvezek s prvim zvezkom družinskih pesem „Vencem,“ kakor tudi z drugimi sv. pesmami pri sestri ranjc. Riharja v bogoslovnici po nizki ceni.

— Gospod Ant. Nanutti na Kureščeku naznanjuje, da ondotna čez mero revna božjepotna cerkev Marije

Device silno potrebuje med drugim tudi križevega pota in pa križa z orodji terpljenja Kristusovega. Ako bi se kje kaka dobra duša našla, ki bi to napravila ali k temu pomogla, bi bila dobrotla velika.

— Kolera je jela nekoliko bolj pritiskati. Mestna gosposka bode iz tega ozira na gostilnice posebno pazila, da ne bodo čez postavne ure odperte. Tudi z več krajev po deželi se sliši, da dostikrat kar naglo pobere, ktere zgrabi, celo mertve zjutraj sem ter tje v postelji najdejo. Pač je potrebno, da človek „v gnadi Božji“ gre k počitku! —

„Zukunft“ na Dunaju naznanja, da od 1. vinotoka (okt.) bode izhajala v večji obliki (po 4 gld. na kvatre, 8 na leto itd., na mesec pa po 1 gold. 40 kr.) Ta list ima obilne dopise iz domačih in zunanjih krajev in se močno poganja za prid Slovanov in edinomiselnost Avstrijanov v ravnopravnem pomenu. To je res dober namen. Ko bi mi imeli kak list na Dunaju, kateri bi se za katoliško Cerkev in za Slovence ob enem tako goreče poganjal, kakor se „Zukunft“ za poslednje: mislimo, da bi imel zelo toliko naročnikov, kolikor je gorečih duhovnov na Slovenskem.

Iz Loke, 26. kim. Spodbudljive dogodbe pa tudi ginljive cerkvene slovesnosti rada naznanuješ, prijazna Danica, svojim bravcem, da jih lepo v dobrem oživljaš in vterjuješ, jih pa tudi s pretresljivimi žalostnimi zgledi prepričuješ resnice: „Preklet bodi, ki pravi: hudo, delajmo, da se nam bo dobro godilo.“ Prav imaš; sej zlasti sedaj, ko se slepa derhal lahkomišljeno od ljubeznjivega Očeta svojega odteguje, pa tudi za črnega satana ne praša, je kaj potrebno prositi, opominjati in svariti, bodi prijetno, ali ne prijetno. — Tudi v naši Loki se nahaja marsikaj, kar bi morda med drugo svoje izverstvo blago porabiti mōgla. — Prijazno novo mašo preč. o. Rafaela v cerkvi naših preč. oo. kapucinov, ki je bila 16. t. m., in ginljivo zlato mašo preč. g. Jož. Hafner-ja, 30 t. m., boš omenila prihodnjič, za zdaj le reci: Hočeš srečno umreti, uči se prav živeti; hočeš prav živeti, uči se umreti! — Včeraj zjutraj se je vstrelil v Loki mladi oficir J. W., 22 let star. Nad srcem si je prestrelil persi s samokresom. Angel varh mu je saj toliko odtegnil kroglo, da ni serca berž zadela; živel je še kako uro, spoznal je g. fajmoštru, ki so berž prihiteli, pričó okoli stoječih svoje kesanje, potem je prejel sv. poslednje olje, in je ugasnil. Keršanska ljubezen pravi: Ne sodite, da ne bote sojeni; želimo tedaj ranjcemu, da bi ga milost Božja, ki je neskončna, z Davidom, z Dizmom med versto spokornikov sprejela; ne moremo pa tudi zamolčati želje, naj bi vsi ljudje in vsi stanovi bolj živo se poprijeli vere Jezusove, ki je žalostnim tolažilo, ter v vsih zadevah bolj zaupljivo klicali: Oče naš, kateri si v nebesih. Zadovoljnost bi kmalo imeli in veselja bi jim ne bilo treba drago kupovati v posvetnem hrupu. Ali se ne kaže žalostno: Kolikor bolj zginja živa vera v Jezusa, toliko bolj se množijo grozoviti samomori! Brez Jezusa ni sreče; le On je „pot, resnica in življenje.“

Iz Ternovega na Notranjskem. (Redka slovesnost na Premu). Prinesla si nam bila, draga Zgodnja Danica, v svojem zadnjem listu povabilo gospod Premeškega farmana (fajmoštra), naj se vsi prijatli zidanja nove Premeške cerkve obilno vdeležijo redke slovesnosti, blagoslova namreč glavnega ali temeljnega kamna nove cerkve. Rad sem slušal prijazno povabilo, ter se odpeljal z dvema gospodoma v nedeljo po prvi sveti maši v kraj, kjer se je imela obhajati redka in veličastna slovesnost. Že tamkej pri slovesnosti sem sklenil popisati duhovno obhajilo; sprejmi, draga mi Danica, moj popis blagovoljno!

Že zdavnej so farani Premski bili prepričani, da je potreba novo cerkev zidati, kajti dosedanja je bila slaba, streha njena trohinja, in polovico je bila cerkev za faro premajhina. To, pravim, so farani dobro vedili, in naj večja njih želja je bila, Gospodu novo in vredno stanovališče sozidati. Že prejšnji gospod fajmošter verli Matevž Preželj se bi bili radi dela lotili, pa razne okolščine so delo zadrževale. In še le sedanjemu gosp. fajmoštru Matevžu Frelihu je bilo dano, težavno, pa naj večje hvale vredno delo pričeti. Že nekaj tednov so delavci pridno delali, da so zamogli za nedeljo 23. t. m. vso podstavo novi cerkvi dokončati. Zaželeni dan pride. Staro cerkev so fantje in deklički po navodu gosp. fajmoštra od znotraj, še bolj pa od zunaj praznično ozaljšali. Postavljeni so bili krog in krog visoki, lepo s trakovi in rožami okinčani mlaji, in od drevesca do drevesca se je vil lep iz rož in zelenja pleten venec. Za presvetiščem je bil napravljen lep oltar s podobo farne patrone sv. Helene, okinčan z rožami in banderci; pri oltarju je bila pregernjena miza, na nizi svete posode in kar je bilo za službo Božjo potrebnega. Nad oltarjem je bil napis: Na to skalo bom svojo cerkev zidal in peklenske vrata je ne bojo premagale. V zvoniku so doneli prijazno in veselo lepó ubrani zvonovi, na bližnjem griču so pokali možnarji ter fari naznanjali preslovesne trenutke. —

Ob 9. uri so imeli prečast. gosp. dekan Starološki Frančišek Kramar v cerkvi peto mašo. Po maši se je pričelo slovesno blagoslovljevanje temeljnega kamna, katero so p. č. dekan Ternovski g. A. Grašič prepustili pred imenovanemu gosp. dekanu Loškemu, ki so tako daleč prišli obiskat Premskega gosp. fajmoštra, svojega nekdanjega duhovnega pomočnika, in kakor so v pridigi pozneje sami rekli, predrazega, nepozabljivega prijatelja. Obredi pri takih priložnostih so gotovo č. bravcem znani, ne bom jih tu nadalje popisoval. Le to hočem omeniti, da se je v dobro zamašeni staklenici pod glavnim kamnom shranil spis na pergameni, kateri marsikaj zanimivega obsega, kar se tiče zidanja cerkve; dalje po en iztis zadnjih Novic, Danice, Slovenca, šematizem ljubljanske škofije, nekoliko srebernega in bakrenega denarja, in kar je posebno znamenito, nekaj kamenov, ktere je gosp. vrednik „Zgodnje Danice“ iz presvetih krajev (Taborja, Getsemana itd.) Premskemu farmanu poklonil. Po končanih blagoslovih, in ko je bil glavni kamen ozidan, se je pričela velika sv. maša, katero so z obilnim spremstvom služili na oltarju pod milim nebom obče spoštovani g. Ternovski dekan. Med veliko mašo stopijo na leco, za to napravljeno in z rožami in vejami zalo ovenčano, gosp. dekan Kramar, in s čversto, navdušeno besedo razlagajo Premskim faranom, kakor so sami rekli, iz lastne skušnje, „kako se Gospodove hiše ali cerkve zidajo.“ „Začel sem tudi jaz zidati, brez denarja, brez podpore, v velikih skerbéh in britkostih, in vender sem s pomočjo Božjo njemu cerkev sozidal, da ji daleč okrog ni enake. Tako tudi vi, dragi moji Premci, začnite pogumno, z Božjo pomočjo težavno delo. Kakor meni, tako bo tudi vam Gospodova roka pomagala. Velika milost Božja je za vas, da smete delati, kar je že več rodov želelo; le vam je Gospod to naložil. Tudi kralj David je hotel Gospodu tempelj zidati, pa on ni bil vreden spoznan, in še le sin njegov Salomon je dokončal, kar ni bilo dano očetu pričeti.“ Te in take besede so prečastiti govornik govorili ter z njimi globoko ginili poslušavce. Po govoru je bilo darovanje za cerkev. Lepo in obilo so farani darovali pri sedanjih slabih letih. Gospod jim vse stoterno poverni!

Zahvaljena pesem je sklenila slovesnost, ki bo faranom premskim globoko v sercu vtisnjena ostala. — O poldne so nas gosp. fajmošter prijazno pogostili. Slava gosp. fajmoštru Frelihu, da so se lotili težavnega dela; slava p. č. gosp. dekanu Frančišku Kramarju, da se niso strašili ne starosti, ne daljne poti ter so našo faro počastili. Slava serčo domačemu gosp. dekanu, ki so pripomogli slovesno obhajati lepo slovesnost; hvala pa tudi gosp. Gerbicu, ki je s svojim izverstnim glasom Božjo službo povzdigoval. Ti pa o Gospod dodeli, da bojo Premski farani delo, katero so s Tvojo pomočjo Tebi na čast pričeli, tudi srečno dokončali! — B—c.

Iz Šempetra pri Novomestu. 27. septembra. Ker so se naš čast. gosp. kaplan Martin Derčar tako nenedoma od nas ločili in preselili se na Bloke, da se nismo še posloviti mogli z njimi; zato jim z največjo hvalo posvečujem v imenu vsih prijateljev sledečo pesmico:

Tri že leta nevtrudljivo
Skerben si nam bil pastir,
Oveam oznanval marljivo
Radost in krepost in mir.
Zdaj zapuščas sirotice, —
Oh ločitev nas boli, —
Iz očes deró solzice,
Ker ljubezen v persih tli.

Vedno sprejla naj Te sreča,
Sije solnce zlati pas,
Naj ne bliža se nesreča,
V brezno padí britki čas!
Če Ti solza lice moči,
In britkost miru ne dá,
Večne sreče tud po noči
Mila zvezda lesketá.

Težko bilo Ti je breme,
Ali nisi ga se bal,
Zato vedi, da že seme
Klije, ki si ga sijal,
Da močno bo poganjalo,
Krepek sad rodilo bo:
Serčno le Ti damo hvalo
Za plačilo za slovó.

Božjega naj blagoslova,
Mila rosa Te poji,
Milost naj Ti Očetova,
Blaga bo do konca dni.
Božja roka Te pripelji,
Večna slava kjer doní,
Da v neskončnem se veselji
Skupaj bomo snidili.

Miroslav Turk.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Jutrovsko, pa tudi splošnje politiško vprašanje se zmiraj bolj pojasnjuje in kaže, kam stranke merijo. Francija in Anglija vse politiške škerpce natezate, da bi severno-amerikanska vlada ne dobila kacega greškega otoka (Melos-a). Rusija pa Ameriko podpira. Kam se če zdaj Grecija obrniti? — Natolevajo, da Rusija s pomočjo Amerike želi Anglijo ponizati. Da je Anglija zrela za pokoro od koder koli zavoljo svojih grehov, ki jih je tako nezmerno delala zoper katoliško vero, tega ni tajiti. Ali kako se bode dalje klopčič razvijal? Kaj ima katoličanstvo pričakovati? S ponižanjem Anglije bi dobila Rusija prosto roko na Jutru, in katoličanstvo pod njeno roko je terši vklenjeno kakor pod Turkom. Prava varhinja katoličanstva na Jutrovem je Francija, pa koliko in kam na Jutru bode ona segala, še ni gotovo, ker menijo, da si bode za svoje privoljenja Rusii v prid gledala odškodovanja bližje doma. Avstrija bi zamogla za katoličanstvo veliko dobrega storiti, pa le s tem, da bi sama v sebi poprej mervto vero poživila. Tudi je očitno, da Napoleon III. národno misel (idejo) narodov podpira in izpeljuje ter si s tem veliko serc pridobiva, kakor ima Francija tudi vso simpatijo na Jutrovem zató, ker katoličanstvo brani. Ti dve iskri naj bi si Avstrija dobro zapomnila in v prid obračala. Kaj bode pa Amerika iskala za svojo Rusii skazovano prijateljstvo? ... Kamor ona pride, se je saj svobode nadjati, in to je za katoličanstvo, ki ima moč samo v sebi, glavna reč.

Kakor so se Rusi in Amerikanci na suhem severju objemali, tako se neki hočejo kmali objeti njih brodovja v srednjem morji — naj berže Grekom v prid.

Kaj bode s pomirovanjem med Avstrijo in Italijo, se prav ne vé, ker se zmiraj še od hudih vozlov govori. Celó zastran miru s Prusom parski dopisnik v ameri-

kanski „Volksztg.“ v Baltimori pravi: „Gnjil mir bode, to vsak pravi, in ni mu terpeža obetati. Naj že bo: toda mir se bo sklenil, tega sem prepričan, in v letu 1866 ne bo več tekla nemška (samo?) kri.... Potem“ — pravi dalje — „bode velika Prusija, bode Avstrija, ne bo pa več Nemčije... Iše se od nas začetek čisto novega političkega življenja, djali bi, moramo si napraviti druge političke oči... Kaj pa, da jih je dosti na Nemškem, kateri v tem, kar se je dosihdob godilo, vidijo le prvo djanje v velikem kervavem igrališu vesoljnega sveta“ itd. Tako piše gospod, kateri je sam bil nekaj na bojiših ob naj hujših sedanjih časih, nekaj pa je po bolnišnicah hladil nezmerno terpljenje ubozega človeštva, in te besede imajo tehten pomen.

Iz Zagreba piše „Kat. list.“ Tristoletnica slavnega hervaškega bana in junaka Šubića Zrinjskega se je obhajala v cerkvi in zunaj cerkve, tam bolj tam manj slovesno. Bila je slovesnost, kolikor dozda vemo, v Karlovcu, Varaždinu, Vinodolskem in v Fužini. Pervi del spominice v proslavljenju tristoletnega spomina si-geških junakov daje na svetlo Matica na svoje stroške. Obsega pa obširno in na podlagi virov popisano „življenje Nikola Zrinjskega“ od profesorja M. Mesića.

Po Hervaškem, zlasti okrog Zagreba, strah in grozo dela razbojnik Udmanic. So pa nesramnega potepuha undan ranili in upanje imajo, da kmali pravici v roke pride.

Iz Prage, 23. kim. piše prijatelj: Kolera, ki jih je po 50 na dan pobirala, že pojenjuje, to je, po 13 jih jemlje na dan, kar ni veliko...

Sv. Detinstvo. Lansko leto je imela bratovšina sv. detinstva Jezusovega, ki se pečá sosebno s podukom in izrejo nejeverskih otrok, dohodkov 1,761.672 frankov. Od teh je darovalo samo francosko 961.168 fr., vsa druga Evropa pa 762.291 fr.; Kitajsko in druge misijonisti 23.493 fr. Leta 1864 so kerstili 357.000 never-skih otrok in v izreji imeli 24.000 sirotek.

V novem Jorku je 300.000 — 400.000 katoličanov in vsako leto se število pomnoži za kakih 20.000. Katoliških učilišč imajo: 2 kolegii, 2 akademiji in 42 far-nih šol s 40.000 učenci. Vernikov pristopi vsako ne-deljo do 5000 k sv. obhajilu. Katoliških cerkev je 32 z 93 duhovni; razun teh šteje mesto še 280 drugoverskih cerkvá in tempeljnov.

V Milvokii imajo kaj sloveč samostan šolskih sester. V znamenje ondotne gorečnosti naj povemo, da je 22. avgusta sprejelo 66 novink samostansko obleko.

Kitajsko. Apostolski namestnik za pokrajino Kuj-Čen, g. Faurie v letopisih Ksaverjeve družbe piše, kako silno veselo napredva tam sv. vera, akoravno je še pred malo časom imelo katoličanstvo ondi naj večí zaprêke. Žaluje pa, da ima za toliko duhovno žetev samo osem delavcev. Med drugim pravi: „Povedal sem zadnjič, da mi število misijonarjev ne zadostuje za toliko delo, zato sem sklenil sam jim pomagati in sem nastopil pot po deželi. Ali zgodilo se je, kar smo pričakovali: navdu-šenost je še rastla. Z neizrečenim veseljem so me povsod sprejemali in pričakovali pa rovali se za čast, da dobé svojega škofa med se. Mene sprejeti je bilo skoraj povsod ravno toliko, kakor sv. vero sprejeti; ka-mor so me pričakovali, so razbili vse malikovske po-dobe, napravili katoliške napise in saj toliko so skušali, da so znali znamenje sv. križa narediti... Več ko sto vasi se je na novo spreobrnile: sv. vera se širi skoraj kar sama ob sebi kakor požar, katerega lastna moč raz-naša dalje in dalje... Ali kaj, iz vsih teh paganov jo treba narediti kristjane, jih podučevati, kerstiti, po-tem pa ss. sakramente jim deliti. Pa kje so delavci? Celo kardelo misijonarjev bi ne bilo preveč, da bi vse té popolnoma oskerbovali. Za nove cerkve in drugo po-

trebno bi bilo treba veliko denarjev, ... in potrebovali bi sedaj kakih 500 cerkev. Že globoko tičimo v dol-govih, pa ne moremo nazaj; — Bog sam nas žene naprej....

Kratke naznila. Rusija podpira 2,300.000 poznan-skih Poljakov, kateri se branijo k nemškemu bundu pri-taknjeni biti. Tudi prosijo ti Poljaki v Berlinu za slo-vansko vseučiliše. — Rusija je neki odjenjala od namena: poljsko kraljestvo z ruskim carstvom stopiti; le vladanje bode po ruskem kopitu napravila. — S Krete je več naznanil: po prvem bi bili Turki čisto zmagali in 600 Krečanov pobili; po drugem je turško-egiptovska vojna popolnoma premagana in je 3000 vojakov zgubila; po novejših je egiptovsko kerdelo od turškega ločeno in vtesnjeno, in v 2 bitvah so Greki vzeli Turkom 10 to-pov in 4 bandere. Greški narodni zbor je sklenil otresti turški jarem in z Grecijo skleniti se. Kiritli-paša je z 2800 vojakov odrinil proti Kreti Turkom v pomoč. — Nadvojvoda Albreht je izvoljen naj vikši poveljnik av-strijskega vojenstva. — Grof Goluhovski je izvoljen poglavar za Galicijo. — Sliši se, da zavoljo sprememb na Laškem Francija še ne misli poklicati francoskih vo-jakov iz Rima; hudo rovarstvo v Sicilii je menda med drugim nagibljej k temu sklepu. Mogoče pa tudi, da se bolehni Napoleon vender le začinja šibe Božje bati. — Upor na otoku Kreti se neki razširja čedalje bolj, po vsem Jutru vrè, na Samosu kipi, Epir in Albanija sta v orožji. („France.“) — V Carigradu je v god cara Aleksandra vse ameriansko poslanstvo v greški razkol-niški cerkvi molilo za carov blagor, in amerianska barka je bila kaj praznično okinčena. Zmiraj večí priserčnost! — V Ameriki plačajo za 20 daljnopisnih besedi iz Ev-rope 50 tolarjev. Društvo časnikarjev plača 80.000 to-larjev na leto za vsak dan 200 besed iz Evrope (Slov.) — Pravijo da zadnja vojska stane Avstrijo 1000 mili-jonov ali milijardo gld. — Kolera na Dunaju malo po-jenjuje. — Na doljnem Avstrijskem so se skoraj vsi pruski protestantje, vojak in drugi gosti odkrivali, ko so šli mem duhovna s sv. Rešnjim telesom; — na gornjem Avstrijskem v nekem kraju je do 100 oger-skih pešcev, katoličanov, ki hodijo mem sv. Rešnjega telesa s kapo na glavi in s pipo v ustih. Po vojaških službinah pravilih (Dienst-Reglement) je zapovedano vo-jakom poklekni pred sv. Rešnjim telesom (Volksfrd.) — „N. Fr. Presse“ se je pohujšala nad procesijami v Krems-u, ni se pa pohujšala nad plesom prav blizo bolnišnice, v kateri vsak dan za kolero merjó. Ta časnik ima blezo toliko grozo pred procesijami, kolikoršno pred usmiljenimi sestrami. (Volksfrd.) — Ruski general Mu-raviev, znani bet ubozih Poljakov, je menda umrl.

Méd in Petin.

Iz Gradca pripoveduje „Salzb. Kirchbl.“ naslednjo dogodbo, ki terdi da je popolnoma resnična. Iskreni katoličan ces. vradnik g. St. je šel neki petek s prijat-lom v veliko gostivnico zunaj mesta. Ko prideta med goste, je vse le meso jedlo, ona dva pa sta hotla imeti vsak svojo ribo. Gredó k napravljenemu ribniku, v kte-rem so ribe hranili in lové in love, ali vselej le prazno mrežo izlečejo. Neka gospodična reče nato g. N.: „Sej ste imeli voljo jesti postno, ker pa rib ni dobiti, smete zdaj tudi piško obirati.“ Spremljevalec g. St. nato od-govori: „Midva sva katoličana in ob petkih ne jeva mesa.“ Rekla sta nekaj drugzega pripraviti in se vsedeta k mizi blizo tistega ribnika. Komaj se vsedeta, kar se zaženete iz vode, po kateri so poprej brez vspeha riba-rili, dve lepi ribi; zgrabita ji in dasta v kuhinjo. — Tako tudi mutaste ribe govore.

Iz Amerike. V novem Jorku so se bolj in bolj množili zlasti tisti tatovi, ki se splazijo, kjer je narveč ljudi, in jim krađejo iz žepov; zato je zapovedala policija eno prav amerikansko, zraven pa prav djansko. Izvolila je namreč nekaj posebno prebrisanih glavice izmed redarstva, jih preoblekla in ti se vozijo po železnicah pa po omnibusih, kjer nar bolj rogovilijo krađeži. Vsacega, ki ga zasačijo v vozéh in spoznajo za tatú, naj ga dobé ravno pri tatvini ali ne, morajo prijeti in odpeljati k vradnji, kjer vjetega tička najprej fotografirajo in potem po vrednosti kaznujejo. Take fotografije bodo pošiljali vsim policijskim vradom. Tatove pa, katere po prodajalnicah vjamejo, tudi fotografirajo, pa njih obraze dajo vsem štacunarjem, da jih obesijo na ogled. Tako bodo ljudje take gospode bolj poznali, sami se bodo pa tudi bali stopiti v prodajalnico, če bodo vidili svojo podobo v tako zali družini obešeno. —

Povedali smo že enkrat, da so ukazali sv. Oče Pij IX, naj se snidejo škotje severo-amerikanskih deržav pod predsedništvom mil. nadškofa baltimorskega v veliki zbor, da se posvetujejo v marsičem, kar se tiče verskih reči in sploh katoličanstva v severo-amer. deželah. Ravno oklicujejo nadškof v Baltimori ta cerkveni shod na prvo nedeljo tega mesca vinotoka. Prišli bodo skupaj vsi nadškotje in škotje in veliko druge duhovšine; posvetovanja bodo v stolni cerkvi v Baltimori. Tudi opominjajo vsi škotje svoje vernike, naj prosijo Boga za pomoč in razsvitljenje zbranim, ker je ta cerkveni zbor posebne važnosti za vso deželo; in ker združena molitev še posebno zdá, zapovedujejo cerkv. glavarji: da ima biti petek pred zborom (5. t. m.) splošnji postni dan: dokler molijo skupaj vsi mašniki privzemajo pri sv. maši molitev sv. Duha, pa vsako nedeljo in praznik po cerkvah molijo z ljudstvom litanije vsih svetnikov.

Pomoček zoper bolni sedanji čas. Kadar je med ovčami garjeva bolezen, so pač blage in prijetne tiste, katere je ne dobé. In kadar se razširja ne le paganizem ali neverstvo, ampak tudi satanizem (sovražstvo vere): pač blagi so tisti, ki so ohranili živo vero, terdno upanje, gorečo ljubezen. Naš čas je hudo hudo bolen čas. Kdo se bo zdravega ohranil in s čim? Kdor se bode varoval, da ga svet ne okuži ter se z njim ne bo pečal. „Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiae non sedit: Blagor človeku, kateri ne hodi po svetovanji hudobnih, in ne postaja po potu grešnikov, in ne poseda na kužnem stolu“ (na stolu hudobnega, lažnjivega, spačenega nauka). Po hebrejskem izviru: kdor ne poseda „na stolu zasmehovavcev“, kateri Božji nauk zasmehujejo, ga kakor nespametnega zametujejo, ter svoje krive misli, ki so res kakor kuga, na njegovo mesto stavijo. (Atanazij in Bazilij.) — Kteri so naj boljši pomočki? „Bamb. Post. Bl.“ pravi: „Naj tečniši izmed vsih pomočkov je prav čisto od katoličanstva prešinjeno podučenje. Zakaj nič ni bolj potrebno, kakor da se ob časih, ki so tako nesrečni za cerkev in deržavo, poduki ravna po resničnem in pravem katoliškem nauku, in da se mladina klasiških ved in višjih znanstev temeljito podučuje in se čisto odverne od vsake nevarnosti, po kateri bi utegnili v zmoto zaiti.“ — To velja tudi sploh o poduku. Gospodarji, rokodelci, vradniki, vi sami ste krivi svoje nevednosti in z njo sklenjene nesreče, ker tako zaničarno hodite h keršanskemu nauku, ker ste katekizem čisto iz rok djali! —

Lep zgled keršanskih poslov. V mestu Englewood (sev. Amer.) so vložili veliki Šmaren vogelni kamen za novo katoliško cerkev, katero bodo posvetili sv. Ceciliji. Nabirali so potem po tistem okraji darov za to zidanje, in glej! dale so samo uboge keršanske deklet nad 1000 tolarjev! (K. Volksztg. v Baltim.)

Tudi napredek! Amerikanski listi pripovedujejo, da so po več mestih ondotni protestantje svoje cerkve popolnoma v gledišča premenili; poleti jih namreč zaljeto vročine zapirajo in gg. pastori naznanjajo po časniki: „Za ta in ta čas ostane tempelj zaklenjen in ne bo Božje službe.“ Tudi na cerkvene duri nabijajo take naznanila. Tako so brali na nekem tempeljnu: „Zaperto, ker je šel pastor v toplice,“ in nekje drugej je bil vzrok začrtan: „Gospod pridigarju je žena zbolela.“

V cerkvi sv. Ignacija v Pragi je nekdo med Božjo službo prostor tako zasmradil z neko tekočino, da je moglo veliko ljudi iz cerkve iti. Pa še več. Med branjem pastirskega lista je več ljudi, zlasti mladih, tako cepetalo, kakor stare kljuseta in lačni osli, in s palicami tako terkalo, kakor rokomavžarji (po cesti — nikoli pa ne v cerkvi). Taka nadeiganska kultura „zlati“ Pragi dela slabo čast. — Vidil sem letošnje leto katoliško procesijo sv. R. Telesa po glavnem turškem mestu, pa nobenemu „turčinu“ ni prišlo na misel tudi le po ulicah tako se vesti, kakor se bere, da so se vedli uni „svinjakulturtregerji“ v Pragi. Frajmavvrski prostomisljuhi so stokrat gerši kakor turki.

CVETLIČNIK.

Najsvetejšemu.

(Na Telovo.)

Sveti zdihljeji puhtijo
Proti sinjemu nebesu,
Ker skrivnosti se godijo
Nezapopadljive očesu.

V zlati juterni se zori
Himne milotne glasijo,
Angeljev nebeški kori
Kralja večnega slavijo.

Grom topov mi dokazuje,
Da mogočnega vladnika
God preslavni se praznuje,
Kteri vsako bitje mika.

In po stolpih začernelih
Vbrano se glasi zvonjenje,
Ktero celo v sereih velih
Vpali sveto hrepenenje.

Strun harmonično drumljanje
Slavo Božjo pospešuje;
Mično zvončekov cingljanje
Pražno slavnost povisuje.

Se krivijo slavaloki,
Krasni pletejo se vencij;
Mlaji stavijo visoki
V vsaki se zeleni sencij.

Glej! narava spremenila
Se v nebeško je poslepje;
In dišava se kadila
V višnjevo kadl nadstropje.

Kak bi duša ti nehala
Vsemogočnega slaviti?
Njemu ne bi hvale dala,
Ki se zniža k tebi priti!

„Bog, ki pota zaznamuješ
Neizmerjenim svetovom,
„Dotle; dalje ne!“ vkazuješ
Divjim pišem in valovom:

Ti, edini vir življenja,
Gospodar nebes in zemlje!
Ti, izvirališče mnenja,
Ki za blagor serca vmenjuje:

Oh dodeli meni, s spanja
Grešnega se prebuditi;
Ti vse svoje misli, djania
V večji slavo obrniti!

Daj 'z pobožnosti mi prave
Vselej vredno te prejeti;
In po smerti venec slavo
Naj se v rajt mi zasveti!

Fr. Solcavski.

Mariji Devici

na

Blejskem jezeru.

O Marijo prečestna
Ti Kraljica Jezera,
Bodi noč in dan slavljena
Mati našega Boga!
Sredi med volami zbrala
Sedeh svetli si od kdaj,
Da nam milost skazovala,
V varstvu inela bi ta kraj.

O gospod nebes in zemlje,
Mati Božje milosti,
Prosi Njega, ki odjedajo
Greh objokanih stvari!
Torej k Tebi, mila Mati!
Čolnč upno nas peljaj, —
K Tebi čemo se podati,
Te častiti z duš serok.

Ti pojejo, Te častijo
 Serca naše vsaki čas,
 Z lin visocih Ti donijo
 Zvonov glasi dolj med nas.
 V logu slavček ti prepéva,
 Ribca v vodi te slavi;
 Vse stvarjenje naj odméva
 Tvojo slavo večne dni!

O Marija naj bolj sveta,
 Zvesta Mati vernikov,
 Ti brez madeža spočeta,
 Smili se nas grešnikov!
 Vsi v britkostih in skušnjavah
 K Tebi se zatekamo,
 Vsi v nadlogah in težavah
 Te pomoči prosimo!

Sprejmi mili rod gorenski
 Pod obrambino perót;
 Vári národ ves slovenski
 Spón pregréh in tème zmót.
 Sprosi Mati od Očeta
 Vsim Slovánom vere dar,
 In ko nam se smert obeta,
 Ne zapusti nas nikar!

Krist. Engelman.

Pri pogrebu pobožne device Alojzije J.

Jokaj zemlja, vtihni ptica,
 Skrij se solnce zlati pas,
 Da ne čuješ, ko sestrice
 Žalostno zapušča nas,
 Kako oče, kako mati,
 Bratje, sestre jokajo,
 Da ne čuješ žalovati
 Nas popotnikov za njo.

Lilja bela si cvetela
 Malo časa prelepó,
 Smert nemila te je vzela,
 Presadila te v nebó,
 Kjer ne čutiš bolečine,
 Ne britkosti, ne težav,
 Med nebeške Serafine
 Bog te je devico djal.

Rahlo krila te zemljica,
 Lilja rastla nad tabó,
 Pozdravljala te danica,
 Zlatokrilna zarja bo. —
 Z Bogom, z Bogom, deva draga,
 Čuj pozdrava zadnji glas,
 Ko v nebesa prideš, blaga!
 Prosi še Boga za nas!

V Šen-Petru pri Novem mestu 7. kim. 1866.

Miroslav Turk.

Cvetka enodnevnica, ali pogled na človeško življenje.

Cvetka lepote, mladosti — mar večno cveteva?
 Ali je v prah ne razveje nemili vihar? —
 Petje veselih lét malo se časa odmeva,
 Vtöne v minulosti, več se ne sliši nikdar.

Zjutraj zora se je rumenila,
 Sem otresel bil že spanja slad;
 Čudna moč na travnik me zvabila,
 Tam pihljál je rahlo jutrov hlad.

Vidil sem cvetico barve krasne,
 Včeraj še na polji ji ni bilo;
 Pévale krog njé so tice glasne, —
 Oh, kak cvetje njé je bilo lepó!

Cvetka k nebu glavco je stezala,
 So krepčale hladne jo rošč;
 Pa opoldne že omagovala,
 In točila smertne je solzé!

Predn solnce pa je umaknilo
 Izza góv rumeni svoj obraz,
 Je cvetlico čisto posušilo,
 Zginil jutranji že bil je kras! —

Prašam vas mladenč in device:
 Ali veste cvetko, — njé imé? —
 V jutro krasno pérje te cvetlice
 Mlade lica so, ki vam žaré.

V logu tiče petje miloglasno
 Na ušesa mlade vam doni;
 Let' za letom teče kratkočasno, —
 Kar na enkrat poldne zazvoni.

S poldném vašega življenja, znate!
 Že začné venéti vam obraz,
 Prot večeru urno se derdrate, —
 Že začela smert je snubit vas.

In o mraku mlo zvon zapoje:
 Mar že omarijo zdaj zvoní? —
 Starček — kdaj mladenč — življe-
 nje svoje
 Sklenil je, mervtaški zvon doní!

Glejte! tako je življenje naše!
 Kakor rožca naglo se ospé;
 Pribuči vihar v dobrave vaše,
 In kosí živjenja rožice.

Smeš-li tedaj skruniti, teptati
 Kratkega življenja upni cvet?
 Treba ga še le je zlepeševati,
 Nesti ga v lepoto v boljši svét.
 Zimčev Matija.

Duhorske spremenbe.

V lavantinski škofii. Umerla sta: gosp. Miha Vogrin, kaplan v Jarenini, in g. Mih. Pesserl, fajmošter pri sv. Lovrencu v Pušavi. Farni namestnik je postavljen gosp. Mart. Satler; za kaplana gosp. Fr. Smrečnik.

Popravek. V popr. listu „ljubl. škof.“ naj se bere Begelj namesto Rogelj.

Dobrotni darovi.

Za nesrečne Mehovčane. G. fajm. Martin Narobe 2 gl.; — neka dobrotnica 50 kr.; — duhoven 1 gl.; g. Matija Skala 2 gl.; — g. S. Š. 2 gold.; — M. K. 2 gold.

Za sv. Očeta. Sveti oče! za pravo spoznanje in srečno zadnjih dni končanje: blagoslovite! 2 dvajsetici. — Za srečno zadnjo uro, blagovitost večno: 10 gold. — Dvé osebi: Za srečno zadnjo uro in pravo obžalovanje ali grevengo ob uri ločenja 50 kr. + 25 kr. Naj Bog blagoslovi in ohrani našega sv. Očeta, meni pa dá na njih blagoslov pravo spoznanje, serčno obžalovanje, srečno smert, nebeški vert! 35 kr. srebr. (Dalje prihod.)

Za g. misijonarja Pirca. G. S. Š. 10 gold.

Za afrik. misijon. G. S. Š. 10 gold.

Dohodki in stroški za Slomšekov spominek.

Skupnina računa meseca julija 2023 gold. 83 kr., 2 ces. zlata, 3 1/2 križastih tolarjev in 8 dvajsetic. — Meseca avgusta so darovali sledeči gospodje: Zabušnik France, kaplan v Starem trgu 5 gld. 80 kr., Divjak France, kmet v Fravhajmu 2 gold. — V Kozjanski dekanii: Trijašek Drag., župnik v Zagorji, Zagorska fara, Sredenshek Ivan, župnik v Podčetrteru, po 5 gl.; Vučajnik Marko, župnik v Prebonji, Sternšek France, učitelj v Kozjem, po 3 gold. — V Jelšanski dekanii so darovali: Pušavič Val., dekan, 4 gld. 30 kr., Dobravec Miha, kaplan, Mazek Karol, kaplan, vsi v Jelšanah, Brezelnik Janez, župnik v Krušiči, po 1 gold.; Vode Jožef, kaplan v Prezari 70 kr., Eržen Ignac, duhoven v Golci, Teran France, kaplan na Staradu, po 50 kr. — V dekanii Kapla so darovali: Čuden Matevž, dekan v Kapli, 5 gold., Tavčar Andrej, župnik v Glinjah, Dobajnikar Simon, župnik v Svečah, Muden Simon, župnik v slov. Plajbergu, Kiršner Avgust, župnik pri sv. Janžu, Stangel Lovro, župnik na Rajdišah, Viser Andrej, kaplan v Kapli, po 1 gold.; Kotnik Jožef, zgledni učenik v Kapli, 80 kr., učenci in učenke kapelske šole 70 kr., Luka Vrabelj, vulgo Blatovec v Svetinji vasi 20 kr. — Pri sv. Lorencu v Pušavi so darovali gospodari in gospodinj, fantje in dekleta, šolska mladina, vsi v št. Lorenski fari, vsaka stranka po 5 gold., Simonič Janko, kaplan 5 gold., Kraner Jožef, učitelj, Čeh France, podučitelj, Glazer Jožef, Jakašič Karol, Ožbald Jakob, po 1 gld.; Sabati Ignac, Pušjak Jožef in Kašpar, Kuvarovič Jožef, vsi v št. Lorencu v Pušavi, po 50 kr. — Venedikter Vatroslav, odvetnik in c. kr. bilježnik, Kaplar Jožef, c. k. okrajni zdravnik, Strucelj Oroslav, odvetniški vajenec, vsi v Kočevji, po 1 gold.; Jeran Jožef, dekan v Cirknem, 2 gld., Selak Ant., vikar v Novakah, Kristan Lovro, vikar v Otaležu, Kačin Andr., župnik v Sredbregu, po 1 gold. Člani Mariborske čitavnice 5 gold. Skupnina vseh dohodkov 2170 gold. 33 kr., dva cesarska zlata 3 1/2 križastih tolarjev, in 8 dvajsetic. Za poštnino se je meseca avgusta potrosilo 42 kr., tedaj še ostane čistih dohodkov 2159 gold. 91 kr., 2 cesarska zlata, 3 1/2 križastih tolarjev in 8 dvajsetic.

Opa z k a. Imena dariteljev prejšnjega računa. V Mariborski dekanii so darovali: Kostanjavec Jožef, stolni dekan, 30 gold., Velebil Karol, stolni vikar, 10 gold., Flek Jožef, stolni kaplan, 8 gold., vsi v Mariboru; Dreisibner France, župnik, Kasi Matija, kaplan, oba pri sv. Margareti pri Pesnici, po 6 gold., Treplak Jožef, župnik pri sv. Magdalenii, Cvetko France, župnik Hle Jakob, kaplan, oba pri sv. Barbari, v Slov. goricah, Simonič France, župnik pri sv. Križu, Pernavsel Štefan, župnik v Gannici, Trafela Štefan, župnik v Celnici, po 5 gold., Breznik Anton, kaplan v Gannici, Stiplavšek Val., kaplan v Celnici, Škof Juri, kurat, frančiškanski samostan v Mariboru, po 3 gold. — V Laški dekanii so darovali: Žuža Anton, dekan, 10 gold., Gregel Janez, Šavperl Dragotin, vsi v tergu na Laškem, Prekoršek Gregor, župnik pri sv. Jederti, Kveder Janez, župnik v Dolu, Žuža Janez, kaplan, Spenger Gregor, kaplan, Sorgiehnar Jožef, kaplan, Lesijak Kaspar, kurat, Vrečko Matija, župnik pri sv. Mavriciji, Jug Janez, kurat pri sv. Lenartu, Arzenšek Matija, župnik pri sv. Rupertu, po 5 gold., Hašnik Jož., župnik 1 gold., Stagoj Matija, župnik pri sv. Miklavžu, 3 gold., Gadina Martin, župnik pri sv. Marjeti, 2 gold. 75 kr. — V Kanalski dekanii so darovali: Volf Andrej, Volf Ivan Kriz., oba v Kanalu, po 2 gold., Strukelj Gregor v Gornjem polji 3 gold., Juh Tomaž, Brezovšek Andrej, Makarovič Andrej, vsi v Kanalu, Davčova Jožef v Deskli, Mercina Juri v Benšici, Košuta France v Lokovici, po 1 gold.; Pervajne Juri v Kali, Kragelj Janez v Leopi, po 1 gold.; Mader Jožef, Krašovec Štefan, Vogrie Ivan, Kačol Valentin, vsi v Kanalu, po 50 kr., Vovčina Tine, Vovčina Urša, oba v Kanalu, po 25 kr.

(Dalje prihodnjič.)

V Mariboru 1. septembra 1866.

Dr. Matija Prelog, denarničar.